

Rada Języka Polskiego

Zespół Języka Polskiego poza Granicami Kraju

Łódź, dn. 22.04.2024 r.

PROTOKÓŁ

z posiedzenia

Zespołu Języka Polskiego poza Granicami Kraju

Rady Języka Polskiego przy prezydium Polskiej Akademii Nauk

Posiedzenie Zespołu odbyło się 22 kwietnia 2024 r. w Pałacu Staszica w Warszawie w formie hybrydowej. Wzięło w nim udział 28 osób, a wśród uczestników znaleźli się zarówno stali członkowie Zespołu, jak i zaproszeni goście z Polski i zagranicy (wykładowcy, badacze, studenci i doktoranci z różnych uniwersytetów; lista obecności – zob. zał. poniżej).

I. Część uroczysta

Posiedzenie otworzyła dr hab. Anna Żurek, prof. UW, przewodnicząca Zespołu, która powitała uczestników spotkania i przedstawiła porządek obrad. Następnie dr Agnieszka Rabiej przekazała informację o rezygnacji z funkcji sekretarza Zespołu i podziękowała za kilka lat owocnej współpracy, przewodnicząca zaś dr hab. Anna Żurek mianowała dra Piotra Kajaka (UW) nowym wiceprzewodniczącym, a dr Michalinę Biernacką (UŁ) sekretarzem Zespołu.

II. Część merytoryczna

Wystąpienie dr hab. Ewy Lipińskiej, prof. UJ i dr hab. Anny Seretny, prof. UJ pt. *Język odziedziczony a stan polskości na obczyźnie (w świetle wyników badań)*. Badaczki zaprezentowały wyniki kilku projektów, w tym trzech dotyczących deklarowanych postaw rodziców dzieci przebywających poza granicami kraju, m.in. w sprawie rodzinnej polityki językowej wobec polszczyzny na obczyźnie. Przytaczając rezultaty badań, dr hab. Ewa Lipińska, prof. UJ omówiła charakterystykę respondentów (głównie kobiety po 40 r.ż., z wyższym wykształceniem humanistycznym, długo przebywające poza Polską), wymieniła typowe powody, dla których rodzice nie zachęcają dzieci do uczęszczania do polskich szkół (kwestie logistyczne, nieadekwatne metody nauczania, niechęć do obarczania dzieci dodatkowymi zajęciami), a także odniosła się do spostrzeżonego braku świadomości rodziców na temat zmian zachodzących w ich języku (często regresu), nierozróżniania przez nich polszczyzny ogólnej od kodu polonijnego, a w konsekwencji

braków w wiedzy na temat roli języka edukacji szkolnej czy procesów związanych z rozwojem języka. Jednym z istotnych efektów badań było przygotowanie [Vademecum dla rodziców dzieci z doświadczeniem migracji](#).

W drugiej części wystąpienia dr hab. Anny Seretny, prof. UJ omówiła wyniki projektu porównującego poziom kompetencji nastoletnich uczniów w zakresie języka polskiego jako odziedziczonego i jako ojczystego. Wśród wniosków znalazło się spostrzeżenie, że rozwój słownika mentalnego badanych dzieci z doświadczeniem migracji był prawidłowy, niemniej porównywalny z rówieśnikami kształconymi w Polsce głównie w zakresie recepcji (największe różnice między uczniami polskimi i zagranicznymi odnotowano przy pośrednim badaniu słownictwa edukacyjnego w rozprawce, w zakresie kompetencji ortograficznej i interpunkcyjnej, a w związku z tym i w ocenie rozprawki). Badanie wykazało dużą różnicę między obiema grupami dzieci, co pozwoliło na sformułowanie wniosku, że dzieci reemigrantów nie należy traktować jak rodzimych użytkowników języka. Badaczki podsumowały koniecznością stworzenia inwentarzy polonijnych (możliwych do aktualizowania w konkretnych szkołach), a także zwróciły uwagę na problemy związane ze współpracą z kadrą nauczycielską w szkołach zagranicznych.

Wśród tematów podniesionych w dyskusji pojawiły się między innymi:

- wpływ czynników socjologicznych i socjolingwistycznych, takich jak wykształcenie rodziców, czas pobytu, status ekonomiczny, pokrewieństwa językowe na kompetencje uczniów (dr hab. Michał Głuszkowski, prof. UMK),
- uwzględnianie wyników podobnych zakresowo badań, np. prowadzonych w Austrii oraz ocena mówionej odmiany języka (dr hab. Piotr Garncarek), do czego dr hab. Anny Seretny ustosunkowała się uwagą o celu przytoczonych badań, jakim było opisanie stanu dwujęzyczności kognitywnej,
- wygasanie więzi z etosem polskim osób przebywających na obczyźnie (prof. dr hab. Stanisław Dubisz),
- potrzeba ustalenia kryteriów oceny wypowiedzi ustnej i pisemnej uczniów z ograniczoną polszczyzną oraz rola promowania czytania w języku polskim (dr Agnieszka Rabiej),
- inicjatywa wprowadzania języka polskiego do szkół brytyjskich (mgr Edyta Nowosielska).

Posiedzenie zamknęła dr hab. Anna Żurek, prof. UW, podsumowując spotkanie, dziękując wszystkim uczestnikom za obecność i zapraszając na kolejne seminarium.

Protokół sporządziła:
dr Michalina Biernacka
sekretarz Zespołu

Załącznik – Lista obecności uczestników spotkania

Udział stacjonarny (w kolejności alfabetycznej):

1. dr Olga Bambrowicz,
2. dr Michalina Biernacka, sekretarz,
3. dr hab. Marzena Błasiak-Tytuła, prof. UKEN,
4. prof. dr hab. Stanisław Dubisz,
5. dr Piotr Kajak – zastępca przewodniczącej,
6. dr hab. Ewa Lipińska, prof. UJ,
7. dr hab. Anna Seretny, prof. UJ,
8. prof. dr hab. Elżbieta Sękowska,
9. dr Izabela Wieczorek,
10. dr Justyna Zych,
11. dr hab. Anna Żurek, prof. UW – przewodnicząca.

Udział online (w kolejności alfabetycznej):

12. Joanna Botwin,
13. dr Anna Burzyńska-Kamieniecka,
14. dr Anna Domańska,
15. dr hab. Piotr Garncarek,
16. prof. Constantin Geambașu,
17. dr hab. Michał Głuszkowski, prof. UMK,
18. prof. dr hab. Bronisława Ligara,
19. dr Barbara Łukaszewicz,
20. dr Karolina Kowalcze-Franiuk,
21. prof. dr hab. Helena Krasowska,
22. Joanna Kulczycki,
23. dr Paweł Lewczuk,
24. dr Joanna Lustanski,
25. Anna Mazur,
26. mgr Edyta Nowosielska,
27. dr Agnieszka Rabiej,
28. dr hab. Hanna Pułaczewska, prof. US.